

GENERACJA

MAGAZYN ŚRODOWISK OSÓB STARSZYCH

nr 20

jesień 2018

publikacja non profit - egzemplarz bezpłatny

ISSN 2082-2979

fol. Magdalena Chojnacka

strona **6**

RADY SENIORÓW - CIĄGŁY ROZWÓJ

Tworzenie, rozwój, także funkcjonowanie rad seniorów, to ciągły, lecz jeszcze wciąż niedokończony proces twórczy.

strona **10**

NIECH ŻYJĄ NAM 200 LAT

To pomysł na to, aby zmotywować osoby starsze do otwarcia się na społeczność, a tej - na pomoc starszym.

strona **14**

EUROPEJSKA POLITYKA SENIORALNA

Osoby starsze stanowią ogromny kapitał, który może znaleźć ważne miejsce w wielu dziedzinach życia.

strona **18**

WSPÓŁPRACA RAD SENIORÓW

Wymiana doświadczeń, edukacja, to sprawdzone sposoby na budowanie mądrej jedności senioralnej.

Federacja FOSa jest członkiem
Wspólnoty Roboczej Związków
Organizacji Socjalnych WRZOS
oraz partnerem Sieci HEROLD

GENERACJA

MAGAZYN ŚRODOWISK OSÓB STARSZYCH

*"Rozum mistrzem
wrzechrzeczy,
Czas mistrzem
rozumu"*
Wacław Potocki

Redakcja:

Stanisław Brzozowski,
Bartłomiej Głuszak (redaktor naczelny),
Krzysztof Marusiński (redaktor prowadzący),
Monika Hausman-Pniewska.

Współpracownicy:

Anna Długozima,
Paulina Karwowska .

Wydawca i biuro:

Federacja Organizacji Socjalnych
Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa,
ul. Bogumiła Linki 3/4, 10-535 Olsztyn,
tel./fax: 89 523-60-92, kom. 781-128-252
e-mail: biuro@federacjafosa.pl

Współwydawca:

Mazurskie Stowarzyszenie Aktywności
Lokalnej w Orzyszu, msal@orzysz.org.pl

Kontakt z czytelnikami:

tel. 796 140 648,
e-mail: generacja@orzysz.org.pl
Redakcja zastrzega sobie prawo do
dokonywania zmian i skracania
dostarczonych materiałów. Autorzy tekstów
prezentują swoje własne opinie. Za treść
ogłoszeń i opublikowanych listów redakcja
nie odpowiada.

SPIS TREŚCI

ŚWIADOME OBYWATELSTWO.....	3
Bartłomiej Głuszak	
JUBILEUSZ GENERACJI.....	4
Krzysztof Marusiński	
EUROPEJSKIE SPOTKANIA POLSKICH UTW.....	5
Aldona Bagińska	
RADY SENIORÓW - CIĄGŁY ROZWÓJ.....	6
Stanisław Brzozowski	
PRACE NAD USTAWĄ O CUS.....	8
Marek Rymsza	
FELIETON, RZECZNIK INTERWENIUJE.....	9
Stanisław Brzozowski	
NIECH ŻYJĄ NAM 200 LAT.....	10
Monika Hausman-Pniewska	
TROPEM DOBRYCH PRAKTYK.....	12
Julia Larenta	
XI KONFERENCJA SENIORALNA.....	13
Paulina Karwowska	
EUROPEJSKA POLITYKA SENIORALNA.....	14
Joanna Szymańska	
SENIORZY PONAD GRANICAMI.....	16
Marek Zbytniewski	
ZAPISKI NA SKRAWKU DYSKU.....	17
Ostatek	
WSPÓLPRACA RAD SENIORÓW W POLSCE.....	18
Barbara Szafraniec	
DWADZIEŚCIA WYDAŃ GENERACJI.....	20
Krzysztof Marusiński	

BĄDŹ WSPÓŁTWÓRCĄ „GENERACJI”

Zapraszamy organizacje, instytucje, naszych czytelników i inne osoby do współpracy przy tworzeniu tej gazety. Szczególnie zwracamy się do osób starszych. Dzielcie się swoją wiedzą i doświadczeniem na temat organizowania sobie i innym dobrego życia. Wy właśnie macie tej wiedzy szczególnie dużo i jest ona najbardziej cenna.

Prosimy o nadsyłanie materiałów z takich dziedzin, jak: aktywność i edukacja osób starszych, organizacje seniorskie, twórczość, materiały poradnicze i wszystkie te, które sami chcielibyście tutaj przeczytać.

Zainteresowanych współtworzeniem naszego pisma prosimy o kontakt z redaktorem, tel. 796 140 648.

Redakcja

Publikację wydania 20. Generacji
dofinansowano ze środków otrzymanych od Ministra
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego
Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych
na lata 2014-2020

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

ŚWIADOME OBYWATELSTWO

Oddajemy Państwu jubileuszowy, 20 numer Generacji. Można powiedzieć, że trwale wpisaliśmy się w „krajobraz” informacyjno - publicystyczny regionu. Obiecuję Państwu w imieniu tak redakcji, jak i wydawcy, czyli Federacji FOSa, iż nadal starać się będziemy, aby być obecnymi w Państwa środowiskach i informować Was o najważniejszych ideach, procesach i działaniach.

A dzieje się teraz wiele. Do najważniejszych procesów senioralnych i senioralnych, jakie dziś obserwujemy, zaliczyć można m.in.:

- rosnąca aktywność społeczna osób starszych. Widać to m.in. po coraz większej liczbie grup i organizacji seniorskich, zwiększającej się skali ich działań, ale też coraz większej obecności osób starszych we wszelkiego rodzaju działaniach społecznych – od wydarzeń charytatywnych, poprzez konsultacje czy udział w konsultacjach, po stałe zaangażowanie wolontariackie,

- idąca za tym współpraca - coraz więcej środowisk seniorskich współpracuje ze sobą. Z jednej strony środowiska te potrafią podejmować kolejne, skuteczne działania, jak w przypadku Porozumienia czy Federacji Uniwersytetów III Wieku. Po drugie potrafią porozumieć się, mówić wspólnym językiem, dbać o interesy całego środowiska, jak w przypadku coraz liczniejszych i w naszym województwie, i całej Polsce gminnych rad seniorów,

- to przekłada się na rosnącą

podmiotowość osób starszych. Nie tylko są traktowani jako partnerzy, ale również sami mają świadomość potrzeby aktywnego współkształtowania otaczającej ich rzeczywistości i oczekują takiej przestrzeni. Przykładem tutaj jest m.in. tworząca się Wojewódzka Rada Seniorów, o potrzebie powołania której dyskutowano od ok. 10 lat. Teraz powstaje, przy kluczowym udziale środowisk seniorskich i wszystko wskazuje na to, że będzie wybranym w demokratycznym procesie silnym partnerem dla województwa. Serdecznie zachęcam do włączania się w proces jej tworzenia.

- cieszy też zaangażowanie w wymiarze europejskim, gdzie sprawy senioralne są obecne zarówno w wymiarze kreowania polityk, jak również poszukiwania, testowania i wdrażania różnorodnych, praktycznych rozwiązań. Widać to również na Warmii i Mazurach. W czerwcu gościliśmy autobus z Brukseli, promujący europejską kampanię na rzecz godnej finansowej pomocy pieniężnej, w którą zaangażowała się też FOSa. W naszej ocenie osoby starsze to jedna z grup, które takiej pomocy potrzebują. Świadczy o tym chociażby fakt, iż w ostatniej edycji akcji FOSa Dzieciom, poszerzonej o pomoc seniorom, do przekazania zebranych darów zgłoszono ok. 60 potrzebujących dzieci i ponad 200 seniorów. O europejskich doświadczeniach w pracy z i na rzecz osób starszych rozmawiać będziemy na XI Wojewódzkiej Konferencji z Okazji Międzynarodowego Dnia Se-

niora. Udział w niej wezmą m.in. partnerzy z prawie 10 krajów Unii Europejskiej,

- zarówno w województwie, jak i w całym kraju toczą się również działania, prace w obszarze wsparcia socjalnego, medycznego. I choć tutaj nadal jesteśmy jeszcze daleko od ideału, to mam wrażenie, że pozytywnych jaskółek pojawia się coraz więcej. Są to m.in. coraz bardziej powszechna w naszym województwie teleopieka, możliwość świadczenia konkretnych usług na rzecz osób starszych ze środków UE, zapowiadane działania w obszarze dostępności (infrastruktury, usług) i in. Ze środków unijnych wspierany jest też proces poszukiwania mikro i makroinnowacji w obszarze usług opiekuńczych czy pracy z osobami starszymi. Pierwsze efekty tych poszukiwań można już poznać, m.in. w Federacji FOSa, która od dłuższego już czasu stawia na poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań. Wszystkie te procesy czy kierunki działań wpływają na coraz większy udział osób starszych jako świadomych swojej roli i potencjału obywateli. Na łamach niniejszego, 20. numeru Generacji znajdą Państwo szereg i ważnych, i interesujących z punktu widzenia seniorskiego tematów, wpisujących się we wspomniany wyżej trend – świadomego obywatelstwa.

Życzę owocnej lektury.

Autor jest redaktorem naczelnym magazynu środowisk osób starszych Generacja, prezesem Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa.

Prawie dziesięć lat temu powstał nasz magazyn kierowany do seniorów Warmii i Mazur

JUBILEUSZ GENERACJI

Magazyn GENERACJA powstał z inicjatywy organizacji pozarządowych województwa warmińsko - mazurskiego: Federacji Organizacji Socjalnych FOSA w Olsztynie oraz Mazurskiego Stowarzyszenia Aktywności Lokalnej w Orzyszu.

Przyjęto, że grupą docelową, odbiorcami-czytelnikami tego pisma będą osoby starsze i ich środowiska z terenu Warmii i Mazur. Głównym zadaniem zaś miało być przekazywanie w wyrazistej, przejrzystej i ciekawej formie informacji potrzebnych seniorom w codziennym życiu, pomocnych w rozwiązywaniu problemów, wskazujących, jak żyć by utrzymać pogodę ducha, zdrowie i aktywność społeczną.

Misją czasopisma stało się więc wspieranie rozwiązywania problemów osób starszych poprzez aktywizację, integrację i edukację środowiska senioralnego Warmii i Mazur. Jeden z elementów misji czasopisma - aktywizowanie - realizowany jest poprzez szeroką współpracę z seniorami, proponując im możliwość i wskazując potrzebę dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniami na temat organizowania sobie i innym dobrego życia.

Wydawcą magazynu jest Federacja FOSA, redaktorem naczelnym jest jej prezes Bartłomiej Głuszak, a redakcja mieści się w lokalu biurowym Federacji. Organizacja ta zajmuje się także pozyskiwaniem środków finansowych niezbędnych do druku

publikacji, a także jej dystrybucją, przekazując bezpłatnie egzemplarze czasopisma seniorom oraz instytucjom i organizacjom pozarządowym województwa warmińsko - mazurskiego, zajmującym się problematyką osób starszych.

Egzemplarz, który właśnie trzymacie w ręku jest 20. wydaniem GENERACJI i jak większość wydań zawiera 20 stron wydrukowanych w kolorze. Nie wszystkie wydania magazynu ukazują się regularnie. Wynika to z trudności w pozyskiwaniu środków na finansowanie publikacji. Dotychczas uzyskiwano częściowe dofinansowanie do druku i w niewielkim tylko stopniu do opłacenia osób pracujących przy tworzeniu poszczególnych wydań. Praca ta więc realizowana jest głównie na zasadach wolontariackich i bez takich działań Generacja nie mogłaby istnieć. Dotychczas GENERACJĘ dofinansowywał m.in.: Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy, Fundacja im. Stefana Batorego, Fundusz dla Organizacji Pozarządowych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego i Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych.

Magazyn w dużej mierze tworzony jest przez seniorów i dla seniorów. Kierowany jest jednak także do wszystkich, którzy widzą potrzebę zmiany w traktowaniu tej grupy osób przez Państwo i lo-

kalne społeczności.

A zmienić trzeba wiele. Seniorzy w różnym stopniu pozostają na marginesie życia społecznego. Zdecydowana ich większość wymaga wsparcia z uwagi na zdrowie, przemoc w rodzinie, ubóstwo czy samotność. Stereotypy zakorzenione w naszym społeczeństwie jeszcze pogłębiają trudności, z jakimi osoby starsze borykają się na co dzień.

Dyskusję na takie właśnie tematy proponuje magazyn Generacja. Publikowane są tutaj teksty poświęcone aktywnym jednostkom, organizacjom działającym na rzecz środowiska senioralnego, kulturze, aktywności intelektualnej i fizycznej, a także zwykłym sprawom codziennym.

Przez prawie 10 lat przez nasz magazyn przewinęło się kilkadziesiąt osób – dziennikarzy, społeczników, ekspertów. Poruszyliśmy ważne dla środowiska seniorskiego, ale też osób niepełnosprawnych tematy, chociażby w takich działach jak: Organizacje, Osoby, Poradnictwo, Zdrowie, Aktywności, Wolontariat, Twórczość, Felieton, Interwencje Rozrywka i inne. Mamy wrażenie, iż towarzysząc seniorom i seniorkom przez ostatnie lata, jesteśmy pewnego rodzaju odbiciem czy ilustracją życia społecznego środowisk seniorskich.

Autor jest seniorem, współtwórcą i redaktorem prowadzącym Generacji, od wielu lat prowadzącym działania edukacyjne na rzecz seniorów.

EUROPEJSKIE SPOTKANIE POLSKICH UTW

Akademia Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie była organizatorem XII Europejskiego Spotkania Integracyjnego Polskich UTW pod hasłem „Dla Niepodległej, Polonia i Polacy w krajach europejskich”, które przeprowadzono w dniach 24-29.06.2018 r. w Olsztynie.

Spotkanie współorganizowały olsztyńskie instytucje i organizacje: Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Kultury, Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej, Uniwersytet Warmińsko - Mazurski, Fundacja dla Rodaka oraz Towarzystwa Kresowe. Uczestniczyły w nim grupy z Rosji (Obwód Kaliningradzki), Kazachstanu, Białorusi, Litwy, Łotwy, Ukrainy, Republiki Czeskiej, Rumunii i Austrii - razem 22 delegacje oraz przedstawiciele 8 krajowych Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Spotkanie odbywało się na terenie kampusu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, a uroczyste otwarcie w dniu 25 czerwca w auli im. Marii i Georga Dietrichów uświetnił koncert Jarosława Chojnackiego. Po południu uczestnicy wzięli udział w mszy świętej w intencji Ojczyzny, która odbyła się w Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej.

W ciągu kolejnych dni miało miejsce wiele ciekawych spotkań i zdarzeń. Uczestnicy Spotkania wzięli udział w rejsie po kanale Ostródzko - Elbląskim z syste-

mem 5 pochylni, rezerwatem ornitologicznym i Muzeum Kanału.

Uczestniczono w panelach dyskusyjnych, a także wysłuchano wykładu historycznego prof. Stanisława Achremczyka „Kresy dla Niepodległej”.

Na przystani kortowskiej odbyło się spotkanie integracyjne „O mój rozmarynie”, a zwiedzając Olsztyn, zapoznano się z jego historią i współczesnym funkcjonowaniem. Na zakończenie mile spędzono czas przy wspólnej ko-

nowych PUTW.

Honorowy patronat nad spotkaniem objął Stanisław Karczewski - Marszałek Senatu RP. W Komitecie honorowym spotkania udział wzięli: Artur Chojecki - Wojewoda Warmińsko - Mazurski, Gustaw Marek Brzezina - Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego, Piotr Grzymowicz - Prezydent Olsztyna oraz JM prof. dr hab. Ryszard Górecki - Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Zwiedzanie Olsztyna

fot. Koło Fotografii UTW przy MOK

lacji z wymianą upominków oraz z nadzieją na spotkanie za rok.

Uczestnicy XII Spotkania pogłębili zasób wiedzy z historii i kultury polskiej, umacniając więź i rozwijając kontakty z Polską. Nabyli i podzielili się doświadczeniami i dobrymi praktykami służącymi rozwiązywaniu problemów polskich UTW oraz podwyższaniu kompetencji organizacyjnych i kierowniczych polskich UTW w Europie, w tym także komitetów założycielskich

XII Europejskie Spotkanie zostało przygotowane przy wsparciu finansowym Senatu RP, Samorządu Województwa Warmińsko - Mazurskiego oraz Gminy Olsztyn. Spotkanie zostało objęte patronatem medialnym przez TVP3 Olsztyn, Radio Olsztyn oraz Głos Seniora.

Autorka jest prezesem Akademii Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie, członkinią Rady Olsztyńskich Seniorów i Obywatelskiego Parlamentu Seniorów.

RADY SENIORÓW - CIĄGŁY ROZWÓJ

W 2016 na Warmii i Mazurach funkcjonowało zaledwie 12 rad seniorów. Sytuacja poprawiła się w 2017 roku, kiedy to dzięki realizacji przez Federację FOSa projektu „Rady seniorów na Warmii i Mazurach” doszło do powołania siedmiu kolejnych rad, m.in. w Korszach, Giżycku, Ornecie, Kętrzynie.

Cieszymy się, że przy ich zakładaniu skorzystano także z naszych rekomendacji, wiedzy i doświadczenia ekspertów i trenerów. Tworzenie, rozwój i funkcjonowanie rad seniorów to ciągły i niedokończony jeszcze proces. Wymaga dyskusji, wymiany doświadczeń i znajdowania rozwiązań. Wszystko po to, żeby głos, opinie i rady środowiska osób starszych były lepiej słyszalne i respektowane. Taki był przecież cel zmian w ustawie o samorządzie z 30 listopada 2013. Jej artykuł 5c mówi wprost, że „gminna rada seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny”, a pierwszym zadaniem jest „pobudzanie aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej”. Po pięciu latach funkcjonowania tych przepisów widzimy, że ścieżka tworzenia kolejnych rad seniorów rysuje się dość wyraźnie. Ale pytania wciąż pozostają. Począwszy od kwestii podstawowej.

Senior – kto taki?

Określenie senior, osoba starsza – nie starzec, bo to brzydko – związane jest oczywiście z wiekiem. Nie ma progu, od którego

siebie, czy kogoś innego, mogliśmy uznać za seniora. Wydaje się, że powszechnie akceptowane są dwa kryteria: ukończone 60 lat i status emeryta/emerytki.

Tę rekomendację przyjęły jako zasadę prawie wszystkie działające w naszym regionie rady seniorów. Statut jednej z najstarszych, działającej od 2015 r. Rady Olsztyńskich Seniorów mówi wprost: do rady kandydować mogą „wyłącznie osoby, które zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Olsztyn i ukończyły 60 rok życia”. Bez względu na płeć.

- Ja mam 68 lat i jestem jednym z młodszych, bo w kętrzyńskiej radzie jest też moja szkolna nauczycielka, siłą rzeczy znacznie starsza – mówi Ryszard Wachnik, przewodniczący Rady Seniorów w Kętrzynie. Choć są wyjątki.

- W naszej radzie jest nawet osoba 40-letnia, reprezentująca organizację działającą na rzecz osób starszych – mówi Grażyna Grunt-Mejer, przewodnicząca Rady Senioralnej przy Prezydencie Ełku.

Odpowiedni ludzie do rady

Kandydatów wskazują najaktywniejsze organizacje skupiające osoby starsze. Najlepiej, gdy reprezentują całe środowisko senioralne. Przykładem takiej reprezentacji może być Mrągowo, gdzie w skład rady seniorów wchodzi przedstawiciele m.in.: koła Polskiego Związku Niewidomych, oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenia Dzieci Wojny, Stowarzyszenia

Tradycji Wojska Polskiego, Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Mrągowie. W o wiele mniejszej Ornecie są to delegaci tylko trzech organizacji, ale jest również jeden przedstawiciel zgłoszony przez nieformalną grupę mieszkańców. Niektóre rady seniorów przewidywały w statutach taką możliwość, pod warunkiem, że kandydat zbierze wcześniej wymaganą liczbę podpisów.

Im kandydatów więcej, tym lepiej. Do pracy w Radzie Seniorów w Kętrzynie było ponad czterdzieści chętnych osób, dwie na jedno miejsce. Wybór członków rady najczęściej przeprowadzany jest na konferencji wyborczej środowiska i potem jest tylko zatwierdzany przez gospodarza miasta czy gminy. Liczebność rad seniorów jest bardzo różna, od 11-12 osób w Ornecie czy gminie Lubawa, do 25 w Olsztynie. Kadencje działających już rad też są zróżnicowane, od dwóch do czterech lat. My uważamy, że najlepiej, by kadencje rad seniorów nie pokrywały się z kadencjami samorządów

Upowszechniany przez FOSa model przyjmuje, że członkami rad seniorów powinni być wyłącznie seniorzy, jeśli osoby spoza środowiska, to pracujące na rzecz seniorów, jako eksperci z głosem doradczym. Tak jest w większości działających już rad na Warmii i Mazurach, choć przykładowo w Radzie Seniorów w Mrągowie - z pełnym prawem głosu - są sekretarz miasta i przedstawicielka miejscowego MOPS.

Rada powołuje, burmistrz wręcza nominacje

Artykuł 5c ustawy określa jasno - radę seniorów może utworzyć rada gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk. Większość rad seniorów w regionie powoływana jest w ten sposób. Są też jednak rady nominowane przez włodarzy miast: w Elku i Elblągu, gdzie rada seniorów powstała przed rokiem 2013, a jej przewodniczącą, Teresa Urban jest pełnomocnikiem prezydenta Elbląga do spraw osób starszych.

Generalnie rada powołuje, burmistrz czy wójt wręcza nominacje. Odbywa się to uroczystie, zwykle padają wtedy deklaracje współpracy obu stron.

- Zgodnie z zapowiedzią burmistrza dostajemy do zapoznania się i zaopiniowania takie same dokumenty, jakie otrzymują przed sesją radni - mówi Ryszard Wachnik z Kętrzyna. Rada Seniorów w Nidzicy w ciągu kilku miesięcy swojej działalności przedstawiła nidzickiemu samorządowi kilkanaście opinii.

Władze samorządowe zapraszone są na spotkania rad. Bardzo często przychodzi sam burmistrz. To daje okazję do bezpośredniej rozmowy, lecz z drugiej strony może sprawiać wrażenie kontroli czy opieki. Na opiekę w określonym zakresie rady seniorów liczą niewątpliwie. Szczególnie, gdy chodzi o obsługę biurową: lokal na spotkania rady i dyżury jej członków, przechowywanie dokumentacji itd.

- W pełnym składzie rady spotykamy się w sali sesyjnej urzędu miasta, choć tylko raz na 3 miesiące, bo często ta sala jest zajęta. Chcielibyśmy rozmawiać z burmistrzem o jakimś własnym

miejscu - mówi Mirosława Piekart, przewodnicząca Rady Seniorów w Ornećcu.

Problemem jest też finansowanie działalności rad, np. zwrot kosztów podróży.

- Nie mamy żadnego budżetu. Wśród członków rady seniorów są głosy, że najpierw powinniśmy coś dla miasta zrobić, a potem ewentualnie mówić o pieniądzach. Dotąd nie było z tym problemu. Gdy mieliśmy wyjazd na szkolenie do Olsztyna, miasto po prostu podstawiło nam samochód - mówi Krystyna Kralkowska, przewodnicząca utworzonej również w 2018 roku Rady Seniorów w Giżycku.

Dobre praktyki, dobre rady

Rady seniorów działające na Warmii i Mazurach, zależnie od wielkości gminy i liczby członków mają różną strukturę. W tych największych, np. w Olsztynie, w skład rady wchodzi nawet kilka komisji tematycznych. Rady w pełnym składzie spotkają się przeważnie raz w miesiącu (zarządy częściej, zależnie od potrzeb). Prowadzą dyżury, sporządzają roczne plany pracy, uczestniczą w przedsięwzięciach samorządu, w pracach komisji rad gminnych, konsultują projekty uchwał, wypowiadają się na temat lokalnych inwestycji itd.

„Opiniotwórcza i konsultacyjna” rola rad seniorów w praktyce pojmowana jest bardzo szeroko. Często rady same podejmują działania, organizują sportową „senioriadę” czy obchody Dnia Seniora w swoim mieście. Rada Olsztyńskich Seniorów własnym wysiłkiem stworzyła stustronicowy informator dla osób starszych w mieście. Nie wszystko leży jednak w granicach ich możliwości. Zawsze istotne jest zgłaszanie po-

trzeb wychodzące ze środowiska osób starszych, wskazywanie najlepszych rozwiązań.

- W lipcu mieliśmy „wyjściowe” posiedzenie naszej rady w Dziennym Domu Opieki Medycznej - mówi Lech Bober, przewodniczący Rady Seniorów w Nowym Mieście Lubawskim - Na dalsze finansowanie tego obiektu, gdzie na pomoc mogły liczyć osoby po pobycie w szpitalu, w ministerstwie zdrowia zabrakło pieniędzy. Nasza sugestia jest taka, żeby w tym miejscu utworzyć dom Senior+. Na spotkanie zaprosiliśmy burmistrza. Byliśmy przygotowani, bo wcześniej obejrzeliliśmy, jak działa taki Senior+ w Lidzbarku Welskim. Gdyby udało się podobny utworzyć u nas, byłoby bardzo dobrze.

- Chcielibyśmy, żeby w naszym mieście powstała świetlica dla osób przewlekle chorych, gdzie rodzina mogłaby na 2-3 godziny zostawić taką osobę, żeby opiekun miał czas na odpoczynek i załatwienie swoich spraw - mówi Krystyna Kralkowska z Giżycka - Oczywiście nie rada seniorów prowadziła taką świetlicę, ale np. Centrum Integracji Społecznej, jest odpowiednie miejsce, rozmawiamy o tym z władzami naszego miasta.

Zdrowie i opieka społeczna - koperty życia, teleopieka, miejskie karty seniora - to niektóre z najważniejszych pól zainteresowania rad seniorów. Generalnie senior powinien być odbierany jako świadomy i aktywny członek własnej społeczności. Zaś rady seniorów winny być ważnym głosem senioralnego środowiska.

Autor jest dziennikarzem, Rzecznikiem Praw Osób Starszych Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

PRACE NAD USTAWĄ O CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH

W Kancelarii Prezydenta RP prowadzone są prace nad projektem ustawy o Centrum Usług Społecznych.

Wyjściowa koncepcja inicjatywy została przygotowana w marcu 2018 roku przez Sekcję „Polityka społeczna, rodzina” Narodowej Rady Rozwoju i przedstawiona Prezydentowi RP. Prezydencka inicjatywa ustawodawcza jest opracowywana w porozumieniu z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a także we współpracy z funkcjonującym w ramach Kancelarii Prezydenta RP zespołem ds. wypracowania zmian w przepisach dotyczących działalności samorządu terytorialnego oraz przy wsparciu ekspertów ze świata akademickiego i praktyków. Harmonogram prac przewiduje zakończenie pierwszej fazy prac nad projektem do końca sierpnia i następnie poddanie go pod społeczne konsultacje.

Projekt zakłada, że tworzenie i prowadzenie Centrum Usług Społecznych będzie zadaniem własnym gminy o charakterze fakultatywnym. Centra będą tworzone przez zainteresowane samorządy gminne w dwóch możliwych trybach: (1) przez przekształcenie ośrodka pomocy społecznej w CUS – wówczas Centrum będzie funkcjonowało na obszarze jednej gminy, przejmując przy tym obecne zadania OPS; (2) jako nowe podmioty utworzone na podstawie porozumienia władz samorządowych – dla dwóch lub większej liczby sąsiadujących ze sobą gmin – wówczas Centrum będzie funkcjonowało obok gminnych OPS, współpracując z nimi.

Kluczowym celem CUS jest integracja i koordynacja usług społecznych na poziomie lokalnym. Gminy będą miały swobodę w konstruowaniu pakietu oferowanych usług społecznych w ramach CUS przy założeniu, że będzie on szerszy niż pakiet usług oferowanych obecnie w ramach systemu pomocy społecznej. Pakiety usług będą tworzone na podstawie zidentyfikowanych lokalnie potrzeb społeczności. Zakłada się przy tym, że z usług CUS będą mogli korzystać wszyscy zainteresowani mieszkańcy. Podstawą świadczenia usług będą indywidualne plany usług społecznych (IPUS). Za tworzenie tych planów, w porozumieniu z zainteresowanymi mieszkańcami, będą odpowiadać koordynatorzy IPUS (na tych stanowiskach pracy bę-

dą w Centrach zatrudniani pracownicy socjalni). IPUS będą obejmować, stosownie do potrzeb poszczególnych osób i rodzin, usługi świadczone bezpośrednio w CUS, jak i przez podmioty współpracujące z Centrum, w tym przez organizacje pozarządowe i podmioty z nimi zrównane oraz spółdzielnie socjalne.

Przygotowywany projekt zakłada, że Centrum będzie organizować i realizować usługi społeczne zgodnie z siedmioma zasadami:

- (1) zasadą powszechności (dostępność usług dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców),
- (2) zasadą podmiotowości (podmiotowe traktowanie beneficjentów),
- (3) zasadą jakości (świadczonej usługi),
- (4) zasadą kompleksowości (udzielanego wsparcia, obejmującego usługi z różnych obszarów),
- (5) zasadą współpracy (współdziałanie Centrum z lokalnymi partnerami przy realizacji usług),
- (6) zasadą pomocniczości (Centrum ma nie wyręczać innych usługodawców, a koordynować ich działanie) oraz
- (7) zasadą spójności.

W CUS będą prowadzone także działania o charakterze animacyjnym i integracyjnym adresowane do całych społeczności lokalnych, a za ich programowanie i realizację będzie odpowiadać zatrudniony w Centrum organizator społeczności lokalnej. Ponadto CUS będzie odpowiedzialne za udostępnianie zainteresowanym mieszkańcom informacji o usługach społecznych świadczonych na jego terenie przez podmioty tworzące lokalny system usług.

Prezydencki projekt ustawy o CUS wpisuje się w założenia prorodzinnej polityki społecznej, a ponadto w agendę polityki społecznej Unii Europejskiej, która akcentuje potrzebę rozwijania lokalnych systemów usług społecznych przy zagwarantowaniu możliwie powszechnego do nich dostępu.

Założenia projektu przedstawiłem w ramach spotkania konsultacyjnego, zorganizowanego przez Federację FOSa. Uczestnikom spotkania dziękuję za przekazane cenne uwagi i sugestie.

Marek Rymsza – dr hab., socjolog, doradca Prezydenta RP, koordynator Sekcji „Polityka społeczna, rodzina” Narodowej Rady Rozwoju.

FELIETON

Nie przekraczać dziewięćdziesiątki?

Po ulicach Ełku błąkała się latem 90-letnia kobieta w samej piżamie. Cierpiąca na demencję staruszka, pod niewagę opiekującego się nią syna, wyszła z domu, a potem już nie wiedziała, gdzie jest. Na ulicy Bałtyckiej w Olsztynie kierujący autem 83-latek śmiertelnie potrącił na przejściu dla pieszych 87-latkę. Obydwu zawiódł refleks.

Według Komendy Głównej Policji w pierwszej połowie 2018 roku aż 1700 osób zostało w Polsce oszukanych metodą „na policjanta”, tracąc prawie 27 milionów zł. W Olsztynie 80-letnia kobieta, zgodnie z żądaniem „policjantów”, wrzuciła kilkadziesiąt tysięcy zł do ...kontenera na śmieci.

Mamy już w kraju ponad mi-

lion osiemdziesięciolatków. Pytając o ich kondycję coraz częściej będziemy napotykać na smutne informacje: zostali bez opieki, wyszli z domu i nie wrócili, upadli i nie dali rady się podnieść. Ktoś wykorzystał ich ufność, samotność, ograniczoną sprawność. Osoby w czwartym wieku są łatwym łupem dla przestępców. Na nie i na ich pieniądze prowadzony jest także atak przy pomocy - zdawałoby się - legalnych metod. Firmy prześcigają się z coraz wymyślniejszymi propozycjami ubezpieczeń na wypadek śmierci. Najnowszy przebój w metodach oszustw, to ubezpieczenie pielęgnacyjne, mające gwarantować nam środki wówczas, gdy już nie będziemy w stanie funkcjonować samodzielnie. Informacja, że pobyt w hospicjum to już przynajmniej 3

tysiące złotych miesięcznie, działa na wyobraźnię nie tylko osób starszych. Zwłaszcza w zestawieniu z przeciętną emeryturą seniora, na Warmii i Mazurach ledwie sięgającą 2 tysięcy.

Pesymiści w takiej sytuacji powiedzą - nie daj Boże przekroczyć dziewięćdziesiątkę! Zwłaszcza, że służba zdrowia i system opieki nie są dziś dostatecznie przygotowane na coś, co złośliwi nazywają „zapaścią demograficzną”. Brońmy się przed takim językiem, nie dajmy się zastraszyć tym, co może nas czekać po przekroczeniu dziewięćdziesiątego roku życia. Bohaterki upowszechnianej przez Federację FOSa innowacji społecznej „200 lat” nierzadko są po dziewięćdziesiątce i tylko pozazdrościć im wigoru.

RZECZNIK INTERWENIUJE

Abonament RTV

- Mam 71-lat. Jakie warunki muszę spełnić, żeby wcześniej uzyskać zwolnienie z abonamentu radiowo-telewizyjnego? Czy poczta zwróci mi nadpłatę, bo abonament za rok 2018 opłaciłam z góry? – z takim pytaniem do rzecznika osób starszych zwróciła się Barbara R. z Lubawy.

Zgodnie z ustawą uprawnionymi do zwolnienia od opłat abonamentowych są m.in.:

- osoby, które ukończyły 75 rok życia,
- osoby zaliczone do I grupy inwalidzkiej,
- kombatanci będący inwalidami wojennymi lub wojskowymi,
- osoby, które ukończyły 60 lat i mają prawo do emerytury,

której wysokość nie przekracza miesięcznie kwoty 50% przeciętnej wysokości wynagrodzenia.

Przypadek pani Barbary dotyczy ostatniego punktu. Emerytura, jaką pobiera „nie przekracza miesięcznie kwoty 50% przeciętnej wysokości wynagrodzenia”. W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wynosiło 4 271,51 zł brutto (50% tego wynagrodzenia wynosi 2 135,76 zł). Emerytura seniorki jest niższa, więc jako osoba uprawniona powinna w najbliższym urzędzie pocztowym pobrać i wypełnić stosowny formularz.

Sprawami abonamentu rtv, a także np. rejestrowania i wyrejestrowywania odbiorników zajmuje się Wydział Abonamentu RTV Poczty Polskiej ul. Bernardyńska

15 85-940 Bydgoszcz. Tam sprawy i zapytania można zgłaszać także mailowo na adres rtv.eod@poczta-polska.pl oraz telefonicznie w dni robocze w godzinach 8:00 - 20:00, pod numerem infolinii Poczty Polskiej (+48) 43 842 06 06 (opłata wg cennika operatora).

Uwaga: załatwianie zwolnień, od złożenia wniosku po zwrot pieniędzy w razie nadpłaty, trwa czasem 2-3 miesiące.

Stanisław Brzozowski

Rzecznik Praw Osób Starszych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Biuro Federacji FOS-a: ul. M. Kotańskiego 1, 10-165 Olsztyn, telefon (89) 523-60-92. Dyżury rzecznika w poniedziałki w godz. 9.00-11.00.

Sąsiedzi i społeczność lokalna zbyt mało angażują się w działania na rzecz osób starszych

NIECH ŻYJĄ NAM 200 LAT

Czy dobrze znamy swoich sąsiadów, zwłaszcza tych najstarszych?

Czasem mamy świadomość, że do starszej pani z pierwszego piętra przychodzi jakaś osoba do pomocy, a pana z parteru już dawno nikt nie widział na ławeczce. To nie są odosobnione przypadki. Społeczna izolacja i w skrajnych wypadkach uzależnienie od form opieki instytucjonalnej osób starszych, wynika zarówno z postaw samych osób w podeszłym wieku,

członkowie najczęściej żyją w innych miastach, pracują i nie mają dla nich czasu. Z drugiej strony sąsiedzi i społeczność lokalna mało angażują się w działania na rzecz osób starszych. Czasem otoczenie zwyczajnie nie posiada świadomości potrzeby takich działań, a nawet, gdy jest świadome konieczności podjęcia jakiejś inicjatywy na rzecz np. starszych sąsiadów, brakuje mu pomysłów i umiejętności ich wspierania. Nie pomaga w tym też duży stopień

wykluczenie, może pomóc zrozumieć, poznać i „nauczyć się” osób starszych (choć nie tylko, bo także siebie nawzajem, historii, zapomnianych tradycji, może wesprzeć w budowaniu własnej tożsamości). 200 lat to dobry i stosunkowo niedrogi sposób, aby dotrzeć i zaktywizować osoby starsze, zwłaszcza te zależne od innych i otoczenie sąsiedzkie, rozumiane szeroko, i jako najbliższych sąsiadów, i instytucje, i organizacje działające na danym

200 lat życzyli goście na spotkaniu u pani Ireny fot. archiwum FOSa

jak i niskiego zainteresowania otoczenia sąsiedzkiego ich życiem oraz braku zaangażowania sąsiadów/społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów tej grupy wiekowej. W miastach tylko nieliczne osoby starsze są zintegrowane ze społecznością lokalną czy nawet sąsiadami. W znaczącej większości wycofują się z życia społecznego, popadają w osamotnienie i w momencie pojawienia się kłopotów z np. poruszaniem się, zostają uzależnione od opieki instytucjonalnej, rzadko zyskują wsparcie rodziny, której młodzi

nieufności do otoczenia wśród samych osób starszych. Często brakuje katalizatora zmiany – pokazania społeczności lokalnej w przekonujący sposób, że są starsi współmieszkańcy, którym warto i trzeba pomóc, że nawiązanie więzi międzypokoleniowej przynosi korzyści obu stronom.

Rozwijana przez Federację FOSa inicjatywa 200 lat w ramach programu Generator Innowacji Sieci Wsparcia realizowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” może stać się częściowo swoistym panaceum na to

U pani Teresy było i miło, i smacznie fot. archiwum FOSa

osiedlu czy w miejscowości. Seniorzy nie muszą czekać setnych urodzin, aby do ich drzwi zapukał prezydent, burmistrz czy wójt i złożył życzenia, okraszając je kwiatami i „kopertą”, choć to niewątpliwie miły i ważny zwyczaj. Starszych mieszkańców warto docenić dużo wcześniej, bo za każdym z nich kryje się wyjątkowa historia, której możemy stać się częścią.

200 lat polega na organizacji jubileuszu urodzin (niekoniecznie okrągłych) osobom starszym przez członków lokalnej społeczności: sąsiadów, organizacje działające na danej przestrzeni, radnych osiedlowych, uczniów lokalnej szkoły itp. To pomysł na to, aby, z jednej strony dotrzeć do osób starszych, wchodzących w tzw. czwarty wiek i zmotywować ich do otwarcia się na społeczność, chociażby uczestnictwa w zajęciach klubu seniora, a z drugiej zaangażować społeczność sąsiedzką w pomoc tym osobom. Inicjatywa 200 lat to nie zwyczajna impreza, nawet najbardziej uroczysta i przemyślana. To część procesu pozytywnej przemiany społeczności lokalnych w kierunku poznawania wartości osób starszych.

Samo wydarzenie nie wymaga wielu nakładów, zwłaszcza finansowych (kwiaty, tort, jakiś poczęstunek), można się oprzeć na zasobach własnych i partnerów (sala, dekoracje, oprawa muzyczna, ciasto upieczone przez sąsiadów itp.). Potrzebny jest inicjator/organizator (organizacja pozarządowa pracująca na rzecz seniorów, instytucja: biblioteka, ośrodek kultury, ośrodek pomocy społecznej, gmina, szkoła, uczelnia, rada osiedla czy sąsiedzi), partnerzy (bo mówimy o aktywizacji i edukacji otoczenia) – te same podmioty, jak w przypadku organizatorów, no i oczywiście sam jubilat czy jubilatka. Tych ostatnich należy wybrać starannie, z dużą dozą uważności i empatii oraz przy zgodzie samych zainteresowanych. Oni także powinni mieć wpływ na program, listę gości, menu i cały przebieg wydarzenia. Niespodzianką może być występ artystyczny uczniów ze

szkoły muzycznej lub jakiejś artystycznej grupy seniorów, a także prezent. Nie ma potrzeby zaskakiwać jubilatów czymś w czasie wydarzenia, ono i tak niesie za sobą wiele emocji.

Pani Weronika z Wójtowa
fot. archiwum FOSa

Cały proces aktywizacji osób starszych i otoczenia sąsiedzkiego jest natomiast dużo bardziej skomplikowany i długotrwały, niż organizacja jubileuszu. Wymaga umiejętności pracy w środowisku, najlepiej wsparcia osoby – animatora czy animatorki, która ma doświadczenie w pracy z ludźmi, to on lub ona mogą być odpowiedzialni za rozmowy z jubilatami, rodziną, sąsiadami. Za cały proces tkania sieci wsparcia otoczenia już od momentu diagnozy po ewaluację – szukania oznak, że osoba starsza rzeczywiście się otworzyła na społeczność (np. uczęszcza na zajęcia klubu seniora, angażuje się w wydarzenia sąsiedzkie), a otoczenie interesuje się nią i wspiera.

Jako Federacja FOSa zorganizowaliśmy kilkanaście takich jubileuszy. To co zaspokaja inicjatywa 200 lat osobom starszym, a co udało nam się potwierdzić w procesie testowania innowacji, to z pewnością:

- potrzebę bycia docenionym, dostrzeżonym, także uhonorowanym i wysłuchanym, a przez to bycia kimś ważnym, potrzebnym,

- potrzebę kontaktu z ludźmi - jeśli uda nam się zaprosić osoby z byłej pracy, które osoba starsza dobrze wspomina, jakichś dawnych znajomych, sąsiadów sprawimy, że te kontakty się odnowią,

- potrzebę oderwania się od codzienności zwykłego życia, zwłaszcza jeśli osoby są zależne od pomocy innych, rzadko wychodzą z domu, a rytm dnia wyznaczają im rutynowe czynności.

Obchody urodzin stworzyły naturalną przestrzeń do otwarcia się starszych ludzi na innych, możliwość opowiedzenia swoich historii. Na co dzień rzadko mają taką okazję, a często skromne wychowanie w przekonaniu, że nie wypada mówić o sobie, a także niewielkie zainteresowanie rodziny i środowiska ich życiem, skutecznie blokuje wszelkie przejawy osobistej narracji. Każdy z naszych jubilatów podczas uroczystości 200 lat miał możliwość opowiedzenia o sobie - był wysłuchany, a to czyniło, że były to ważne i wzruszające chwile, zarówno dla jubilatów, jak i gości.

Poradnik, w którym krok po kroku opisana jest inicjatywa 200 lat, można znaleźć na stronach Federacji FOSa.

Autorka jest animatorką i trenerką organizacji pozarządowych, inicjatorką działań społecznych na terenie Warmii i Mazur, a także kraju.

TROPEM DOBRYCH PRAKTYK

Realizując projekt *Combating Loneliness Trough Learning (Zwalczanie samotności przez uczenie)* zaproszono nas na Łotwę.

W ramach pobytu poznaliśmy stosowane w tym kraju dobre praktyki. Wizyta zaczęła się od spotkania w regionalnym Centrum „Wheel” Jaunpils, które jest organizacją „parasolową” dla innych organizacji w gminie Jaunpils. Następnie tamtejszy związek emerytów zaprosił partnerów do wspólnego gotowania.

Kolejnego dnia poznawaliśmy nowe umiejętności w domu rodzinnym artystów, Anete Krumiņ i Kasparsa Brikulisa. Gospodarze stworzyli tam miejsce, w którym zachęcają i uczą tworzyć rzeczy z różnych dziedzin sztuki. Zostaliśmy także przedstawieni członkom klubu Vigriezes i ich liderowi Inta Krumiņowi. Na zakończenie dnia zwiedziliśmy stolicę Łotwy, Rygę. Po spacerze na starym mieście odwiedziliśmy Łotewski Teatr Narodowy gdzie mogliśmy obejrzeć ciekawy musical „Jestem 30”.

Trzeciego dnia szkolenia Ieva Zagmane we współpracy ze Związkiem Emerytalnym Jaunpils i Austra Sīpeniece zaprosiła na spacer. Tutaj spacer „wśród natury” traktowany jest jako okazja do aktywności twórczej. Wykonując pewne działania, uczestnicy spaceru „tworzą sztukę” i przedmiot tych działań utrwalają przez fotografowanie. Każde spotkanie, spacer, poświęcone jest określonej tematyce. W naszym przypadku

tematem był las. Zwieńczeniem dnia były zajęcia w klubach sportowych - Novuss i Darts, Eriks Strautiņs i Ainars Plezeris. Mieliśmy tam możliwość wzięcia udziału w mini-mistrzostwach w rzutach do celu rzutkami, w wyniku czego wyłoniono wśród nas zwycięzców.

Łotewskie szkolenie pomogło nam poznać działania rozwijające praktykę uczenia się od najstarszych mieszkańców społeczności.

W czasie zajęć prowadzonych przez osobę zwaną tutaj „klubową damą”, Sandrę Steina, poznawali-

w gospodarstwie rolnym "Rogas", gdzie Veronika Smirnova uczyła wytwarzania sera i masła ze świeżo udojonego mleka oraz przygotowywania paszy dla zwierząt hodowanych w tym gospodarstwie. Na zakończenie szkolenia uczestniczyliśmy w spotkaniu, na którym wybraliśmy dwie najlepsze praktyki pozwalające na uczenie się w każdym wieku. Są to: twórczy spacer w naturze oraz wspólne gotowanie.

Na początku jesieni odbędzie się kolejne spotkanie partnerów, które ma służyć poznawaniu do-

Podczas wizyty w gospodarstwie wiejskim "Rogas" fot. Renate Ziverte

śmy najstarsze rzemiosła łotewskie m.in. tkactwo - jedno z najstarszych jego technik. Uczuliśmy się wykonywania ozdób - pięknych bransoletek, a także prowadzono z nami naukę gry na gitarze - „Nigdy nie jest za późno, by grać muzykę”.

Tak więc, jako uczestnicy projektu mieliśmy także możliwość poznania „wiejskiego życia”

brych praktyk w Portugalii. I tam również wybrane zostaną dwa najlepsze działania wpływające na poprawę funkcjonowania seniorów w społeczeństwie oraz niwelowania osamotnienia osób z tej grupy społecznej.

Julia Larenta jest animatorką i koordynatorką projektów w Federacji Organizacji Socjalnych FOSa.

XI KONFERENCJA Z OKAZJI MIĘDZYNARODOWEGO DNIA OSÓB STARSZYCH

Przed nami kolejna, już XI Konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych, którą od lat organizujemy wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej.

Jak zwykle, ponownie pojawi się przestrzeń, by poruszyć ważne tematy ze środowiskami pracującymi z i na rzecz seniorów. Będzie to wyjątkowe wydarzenie o charakterze międzynarodowym. Będziemy bowiem gościć przed-

stawicieli organizacji i instytucji działających na rzecz osób starszych z pięciu krajów UE, uczestników i partnerów projektu „Silver Learners”. Dlatego też tegoroczna konferencja będzie w głównej mierze poświęcona sprawom europejskim – roli środowisk seniorskich w Europie.

Zaprezentujemy tu przykłady dobrych praktyk i inspiracje w kilku obszarach, m.in. dot. współpracy międzysektorowej, zdrowia czy także nowych tech-

nologii.

Organizując to wydarzenie chcemy zwrócić szczególną uwagę na wpływ działań podejmowanych w Unii Europejskiej na funkcjonowanie środowisk seniorskich w Polsce, a zwłaszcza w naszym województwie, warmińsko - mazurskim.

Zapraszamy więc do wzięcia udziału w konferencji - program oraz kartę zgłoszeniową znajdziecie Państwo na naszej stronie internetowej.

"AKTYWNE RADY SENIORÓW NA WARMII I MAZURACH"

Województwo Warmińsko-Mazurskie to miejsce, gdzie aktywność społeczna osób starszych systematycznie rośnie. Coraz silniejszy jest ruch Uniwersytetów III Wieku, coraz więcej inicjatyw dzieje się w małych miejscowościach.

Federacja Organizacji Społecznych FOSa od wielu lat towarzyszy środowiskom seniorskim w ich upodmiotowieniu. W ubiegłym roku w ramach projektu „Rady Seniorów na Warmii i Mazurach” pomogliśmy w stworzeniu 6 nowych rad seniorów w miejscowościach takich jak: Korsze, Braniewo, Purda, Giżycko, Orneta i Kętrzyn. Zapoczątkowaliśmy także proces integracji

i współpracy tychże rad w całym naszym województwie.

Te działania zaowocowały znacznym zainteresowaniem tematyką partycypacji osób starszych w życiu publicznym i włączania ich w tworzenie i wdrażanie polityk publicznych w wielu środowiskach.

W tym roku kontynuujemy ten kierunek, poprzez dalsze wspieranie aktywności obywatelskiej osób starszych. Główne działania to spotkania regionalne i powiatowe, nastawione na doprowadzenie do powstania wspólnego ciała dialogu, np. w formie Rady Seniorów o zasięgu wojewódzkim. Spotkania te odbywać się mają już od września, zainteresowane środowiska zapraszamy

do współpracy. Pod koniec roku odbędzie się również kolejne wojewódzkie spotkanie Rad Seniorów, jako przestrzeń do dyskusji, inspiracji, motywacji.

Działania te możliwe są dzięki realizacji projektu „Aktywne Rady Seniorów na Warmii i Mazurach”, dofinansowanego w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych. Po więcej informacji zapraszamy na stronę www.federacjafosa.pl bądź do kontaktu z koordynatorką projektu Pauliną Karwowską – p.karwowska@federacjafosa.pl.

Autorka jest koordynatorką i animatorką projektów w Federacji Organizacji Społecznych FOSa.

Prognozuje się, iż do 2020 roku społeczeństwo w wieku 60+ będzie stanowiło 1/5 obywateli UE

EUROPEJSKA POLITYKA SENIORALNA NA ROZDROŻU?

Europejska polityka socjalna oraz zmiany demograficzne już choćby ze względu na społeczną percepcję od lat znajdują się na rozdrożu pomiędzy decydentami za nią odpowiedzialnymi, a bezpośrednim adresatem tych zmian - społeczeństwem.

Ze względu na brak jednolitych europejskich standardów polityki socjalnej, każde z państw członkowskich realizuje odrębną politykę mniej lub bardziej socjalną i tym samym wdraża indywidualne, krajowe standardy te same polityki, w różnym tempie i z różnym skutkiem.

Wszystkie kraje Unii Europejskiej łączy niemniej jednak wspólny mianownik, a mianowicie gwałtownie starzejące się społeczeństwo oraz potrzeba gruntownych zmian w podejściu do całokształtu starzenia się oraz przede wszystkim nowego zdefiniowania i usystematyzowania tychże zmian, nie dla każdego z państw z osobna, ale dla wszystkich a priori. Prognozuje się, iż do 2020 roku społeczeństwo w wieku 60 oraz 60 + będzie stanowiło 1/5 obywateli UE, jeszcze przed pięćdziesięcioma laty 65-latkowie stanowili zaledwie 1/14 (!) obywateli Wspólnoty. Bardziej jednak niż sam fakt starzejącego się społeczeństwa, zadziwia kompletna

ignorancja polityk krajów członkowskich na czele z Brukselą, kolejno „niezależnych” środków masowego przekazu, a w konsekwencji ignorancja społeczna w obliczu zmian demograficznych, które jak niewiele aspektów społecznych dotyczy każdego z nas jednakowo.

Starość zmienia oblicze...

Oprócz starzejącego się społeczeństwa od schyłku XX wieku wyraźnie zarysowuje się zmiana paradygmatu społecznego w podejściu do starości. Unię Europejską zamieszkuje ok. 70 mln. mieszkańców w wieku 60+, wśród nich aktywni i pasywni, zamężni i zubożali. 1/3 wszystkich mieszkańców w tym 1/5 czynnych zawodowo oscyluje w granicach 50+. Do 2020 liczba mieszkańców 80+ wzrośnie do 20 mln., co stanowi 300% więcej niż w latach 60-tych XX wieku. Tendencje w UE wskazują na stosunkowo pozytywną integrację międzypokoleniową, przejmowanie ról społecznych, wydłużający się okres aktywności zawodowej. Z drugiej jednak strony euforię związaną z aktywnością seniorów przytłacza zubożenie społeczeństwa w wieku starszym, które skutkuje koniecznością przedłużania wieku produktywnego. Wbrew pozorom nie są to problemy zarezerwowane dla Europy Wschodniej.

Niemcy, Wielka Brytania, Belgia, Grecja, Hiszpania, Włochy wszystkie te kraje zakorzenione w historii zjednoczonej Europy, nie mają recepty na zubożenie wśród seniorów. Niderlandy np. teoretycznie problemu nie mają, każdy zameldowany mieszkaniec po ukończeniu 67 roku, niezależnie od wysokości wpłaconych składek społecznych nabywa prawa do minimalnej renty w wysokości 1100 euro, ponadto państwo dopłaca do czynszu i ubezpieczenia zdrowotnego, kwota ta powinna, więc przynajmniej z reguły, zapewniać godny byt na tle ogółu społeczeństwa.

W jaki sposób więc europejska polityka reaguje na zmiany demograficzne? Czy już istnieją wspólne europejskie rozwiązania i pomysły? Przede wszystkim należy rozróżnić dwa obszary polityk publicznych: polityka senioralna aktywnego starzenia się i polityka wieku starczego. W pierwszym obszarze, rzeczywiście można zaobserwować działania ogólnospółnotowe, tożsame dla wszystkich państw członkowskich, w tym bogaty wachlarz wymiany dobrych praktyk oraz grup roboczych, aktywizację, nawet prewencję, podparte szeroką gamą funduszy europejskich, chociażby Erasmus +. Drugi obszar natomiast, w dużej mierze zdany

jest na polityki wewnątrzspołnotowe, egzekwowane przez każde z państw na poziomie nacionalnym, co skutkuje ogromną dyskrepancją wewnątrzspołnotową, a skutkiem tych problemów jest brak adekwatnych rozwiązań legislacyjnych egzekwowanych supranacionalnie, czyli z Brukseli do każdego z ośrodków władzy nacionalnej, w konsekwencji wtóruje również brak odpowiednich funduszy strukturalnych.

Każde z państw UE we własnym tempie i rozmachu wdraża polityki, w tym socjalną. Wszystkie państwa mają swoich przedstawicieli w gremiach powołanych specjalnie do rozwiązywania problemów starzejącego się społeczeństwa, zmian demograficznych, spadku raty narodzin etc. Członkowie UE wymieniają się wiedzą oraz pomysłami również poza kontynentem, chociażby w Nowym Yorku na corocznej konferencji grupy roboczej przy ONZ „Open-ended Working Group on Ageing - OEWG-A”, która m.in. zabiega o wzmacnianie praw osób starszych, przeciwdziałanie dyskryminacji etc. W UE podobne struktury działają przy Komisji Europejskiej oraz komisjach regionalnych, jak np. UNECE-Working Group on Ageing - UNECE-WGA, która obraduje, co 5 (!) lat, po raz ostatni w Lizbonie w 2017 roku. Konferencja skierowana jest do przedstawicieli państw członkowskich UE, organizacji, oraz org. członkowskich z państw Ameryki Północnej i Azji; jej zadaniem jest wypracowanie europejskich rozwiązań i celów strategicznych w obszarze polityki senioralnej. Do 2020 roku 3 główne obszary to: czerpanie z potencjału wydłu-

żonego życia, wspieranie dłuższej aktywności i zdolności zawodowej oraz starzenie się w godności.

W obszarze wymiany dobrych praktyk realizowany jest również projekt "Silver Learners" – koalicja europejska na rzecz podniesienia jakości kształcenia osób starszych w Europie.

Projekt „Silver Learners“ jest inicjatywą VHS Iserlohn (VHS, to Volkshochschule) - instytucji szkoleniowej i kulturotwórczej z miasta Iserlohn oraz Biura ds. Współpracy Europejskiej Urzędu Miasta Iserlohn, położonego w Północnej Westfalii, finansowany w ramach środków z programu Erasmus+.

Głównym celem projektu jest poprawa jakości kształcenia i jednocześnie oferty skierowanej do osób starszych. Oferta, która będzie w stanie sprostać zmianom demograficznym i strukturze społeczeństwa, a tym samym oczekiwaniom samych seniorów i wyzwaniom, które stawia przed nimi dynamicznie rozwijające się społeczeństwo informacyjne XXI wieku. Osoby starsze są często stygmatyzowane przez inne grupy

społeczne, przez co ich rola w aktywnym społeczeństwie sprowadzana jest do biernej i zależnej.

Wsparcie osób starszych poprzez edukację to prosty sposób na włączenie społeczne, integrację społeczną, niezależnie od wieku oraz poziomu wykształcenia, to sposób na zapewnienie niezależności w obliczu postępującego wieku i jego wtórnych ograniczeń. Istotną rolę odgrywa przy tym kompetencja medialna (internet i technologie komunikowania) oraz medycyna (gerontologia, interna), poza tym partnerstwa międzysektorowe, socjologia, psychologia i psycholingwistyka, oraz innowacje społeczne. W ramach projektu wypracowany zostanie katalog rozwiązań oraz koncepcja do powielenia, na zasadzie dobrych praktyk.

Unia Europejska stoi w obliczu wielu wyzwań, jednym z nich jest ujednoczenie standardów polityki socjalnej wewnątrz wspólnoty. Filarem Unii jest jej społeczeństwo, a konsekwencją dobrze prosperującego społeczeństwa, rozwinięta gospodarka, wspólny rynek, obrót kapitałem i bogacenie się tegoż społeczeństwa. Społeczeństwo UE starzeje się. Osoby starsze stanowią ogromny kapitał społeczny, który może znaleźć swoje ważne miejsce w wielu dziedzinach życia ogółu społeczeństwa przy odpowiednim przygotowaniu zaplecza naukowego i środowiskowego, jednak przede wszystkim zaplecza polityki socjalnej, każdego z państw członkowskich - z tożsamymi standardami.

Autorka jest członkinią zespołu Federacji FOSa, współpracuje z ngo w charakterze trenera, eksperta, tłumacza i koordynatora projektów.

SENIORZY PONAD GRANICAMI

Stworzony na potrzeby Departamentu Polityki senioralnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej "Wskaźnik aktywnego starzenia w ujęciu regionalnym - 2014" wskazuje, że na tle i tak słabej sytuacji w Polsce, w naszym województwie poziom aktywności osób starszych i warunki do jej rozwijania są złe.

Warmia i Mazury w rankingu zajmują 14. miejsce, co wskazuje na fakt, że niezbędne jest podjęcie działań włączających seniorów do życia społecznego.

Główne potrzeby, które zgłaszają seniorzy to:

- **potrzeba aktywności** – osoby starsze wyrażają gotowość do podjęcia różnorodnych form aktywności, jednak zwracali przy tym uwagę na fakt, że brak jest oferty sportowej skierowanej *stricto* do seniorów. Osoby starsze mimo naturalnego procesu starzenia się mają bardzo duży wpływ na to, jak będą funkcjonowały. Ogólna aktywność osób starszych zależy od trybu ich życia, diety, motywacji do działania, aktywności fizycznej, od realizowanych celów życiowych, pasji, otwartości na kontakt z innymi ludźmi, aktywności społecznej.

- **potrzeba kontaktu** z innymi, w tym z młodzieżą – seniorzy wskazują samotność jako jeden z najważniejszych problemów towarzyszących starości. Przyczyny tego stanu rzeczy są różnorodne, a ich skutkiem jest pogłębiająca się apatia, wyalienowanie ze społeczeństwa, a także marginalizacja osób starszych.

Doświadczenie Federacji Organizacji Socjalnych FOSa w pracy z tą kategorią osób pokazuje, że niezwykle pozytywne efekty dla podniesienia jakości życia osób starszych daje angażowanie ich w działania wolontariackie. Doskonałym przykładem jest działające przy FOSie od ponad 5 lat Centrum Wolontariatu.

Jego uczestnicy nie tylko spotykają się w nim i spędzają wolny czas, ale przede wszystkim pracują na rzecz innych. Wspierają prowadzone przez FOSa akcje charytatywne (na przykład „FOSa dzieciom i seniorom”) ale też inicjują własne działania wspierające inne osoby w podeszłym wieku (inicjatywy „Ciepły telefon” czy „Przyjazny sąsiad”).

Okazją do wzmocnienia działalności wolontarystycznej seniorów jest międzynarodowy projekt „Local and International Active Seniors” („Lokalni i międzynarodowi Aktywni Seniorzy”) realizowany przez Federację FOSa wspólnie z pięcioma partnerami z różnych krajów europejskich: Community Action Dacorum (Anglia), Pistes Solidaires (Francja),

REPLAY Network (Włochy), Gulbene Municipality Council (Łotwa) i Associacao Mais Cidadania (Portugalia).

Celem projektu jest zwiększenie wolontariatu osób w wieku 50+ (głównie mężczyzn, którzy zdecydowanie rzadziej angażują się w tego typu aktywność). W ramach projektu zebrane zostaną dobre praktyki z zakresu organizacji wolontariatu przez organizację z różnych zakątków Europy. Umożliwi to konfrontacje różnych punktów widzenia, odmiennych spojrzeń na wolontariat wynikających z różnic kulturowych i uwarunkowań

społeczno-gospodarczych. Dzięki temu powstanie uniwersalny dla całej Europy program szkoleniowy, który wzmocni potencjał organizacji prowadzących i chcących prowadzić wolontariat.

Wymiana doświadczeń w ramach projektu obejmuje wspólne testowanie proponowanych programów – w Polsce przeszkolone zostaną minimum 3 organizacje pozarządowe i 10 wolontariuszy-seniorów, z których 4 wyjedzie na 14-dniową wymianę wolontariuszy, do Włoch lub Francji. Będzie to dla naszych seniorów wspaniałą okazją do zdobycia nowego doświadczenia i przeżycia międzynarodowej przygody.

Projekt realizowany będzie jeszcze przez cały rok, do października 2019 roku, a zakończy się międzynarodową konferencją na Łotwie.

Autor jest koordynatorem współpracy zagranicznej w Federacji Organizacji Socjalnych FOSa.

ZAPISKI NA SKRAWKU DYSKU...

Rok temu pisałam na łamach GENERACJI, że w mojej gminie nikt nie słyszał o Radach Seniorów. Nie zmieniło się. Głos seniorski jest zbędny?

Kiedyś siwy włos był oznaką doświadczenia. Nestorów pytano o radę, próbowano ich przeżycia zinterpretować i dopasować do aktualnych wymogów. Starzy uczyli historii, szerszej niż rodzinna i plemienna. Przypominali znaczące wydarzenia, przestrzegali obyczajów, wyjaśniali obrzędy.

Czy na pewno jesteśmy niepotrzebni? Wykluczeni? Wyłączenie ZUS o nas pamięta? Proponuję inną drogę pamięci.

Dla wczasowiczów Warmia i Mazury są sielską Krainą Tysiąca Jezior. Słońce, woda, białe żagle, komary. Nie wszyscy umiemy wytyczyć granice tych dwóch krain, a gdy dołożymy Kaszuby lub Kurpie, wpadamy w prawdziwy mętlik. Historia wygląda podobnie. Coś tam wiemy o Bałtosłowianach, Gotach, Galindach, Prusach i Jądzwingach. Pamiętamy o zakonnym płaszczu i krzyżu, czasach, w których na długo Mazury znalazły się pod niemieckim panowaniem.

Te i podobne informacje bez trudu znajdziemy w tzw. sieci. Dowiemy się, że w Orzyszu był poligon o pow. 20 tys. ha, na którym ćwiczył Wehrmacht. Że w 1940 r. w Gierłozie zaczęto budować kwaterę wojenną dla Hitlera. Że Goering rezydował w Szerokim Borze k. Pisz, potem w Gołdapi. Heinrich Himmler w Pozezdrzu, a w Sztynorcie -

von Ribentropp. I że mieszkańcy nie mieli na to wpływu.

Trudniejsza jest historia końca wojny i powojenna. Może dlatego, że bliższa. Przetaczający się front zebrał krwawe żniwo. Gauleiter Prus Wschodnich E. Koch nie podjął decyzji o masowej ewakuacji. Spontaniczna ucieczka mieszkańców nastąpiła mroźną i śnieżną zimą. Kolumny uciekinierów ostrzeliwano. Czerwonoarmiści nie znali litości. Każdy mieszkaniec tej ziemi traktowany był jak wróg i faszysta. Mężczyźni przymusowo zostali wcieleni do niemieckiej armii, zemsta dotknęła więc kobiety i dzieci. Po przejściu frontu ziemie były wyludnione i spustoszone jak po najeździe szwedzkim. Wojska sowieckie dewastowały, grabiły, podpały. Olsztyn był zniszczony w 60%. Ocalałe domy i kamienice splądrowali szabrownicy.

Przywiązani do przeszłości ziemi, domostw, Mazurzy i Warmiacy wracali. Nielicznym udało się przetrwać zawieruchę wojenną na miejscu. Nastąpił drugi etap historii. Przesiedlenia.

Zwycięzców się nie sądzi. Politycy rysują na mapach nowe granice. Kreska, która zmienia diametralnie życie ludzi tam mieszkających. Czasami wystarczy uznać nową władzę, prawo, język i obyczaje. Ale nie zawsze tak jest. Kilka tygodni temu sięgnęłam po lekturę tabu, niejednoznacznej, emocjonalnej. Na pewno mało popularnej, bo ma ochotę czytać wspomnienia drugiej strony, słusznie przegranej; Niemcy rozpętali krwawą woj-

nę, sami więc byli winni konsekwencjom przesunięcia granic i zemsty zwycięzców.

Exodus 13,5 mln wypędzonych. Wędrowkę ludów zakończyła Akcja Wisła. W 1947 r. - w ciągu 3 miesięcy przesiedlono z Beskidu na zachód i północ 140 tys. „Ukraińców”, w tej grupie blisko 26 tys. Łemków nieutożsamiających się z Ukrainą.

Tygiel kulturowy i religijny przez ponad 70 lat uładził się i zespolił. Przemieszały obrzędy i obyczaje, stare z nowymi. Zwietrzała tęsknota. Obca ziemia stała się nową ojczyzną.

Brakuje mi wspomnień z tamtych lat. Nie walki i bohaterstwa, a zwykłych, najprawdziwszych. Szkolnych, kiedy w jednej ławce siedział Mazur, Łemko, Kresowiak. Codziennosci, porozumienia ponad podziałami. Stąd apel do Seniorów: wspominajcie, zapisujcie, zostawiajcie pamięć następnym pokoleniom, przestrzegajcie przed zawieruchą wojenną i historyczną. Krzyczymy, przypominajmy niepotrzebne lzy.

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA – pisał znany poeta w leśniczówce Pranie. Pamięć jest ważna i nam wszystkim potrzebna.

Jak ma się pamięć do Rad Seniorów, o których wspominałam na początku? Otóż pamięć jest ważnym składnikiem doświadczenia, a bez doświadczenia nie ma mądrości, nie ma dobrych doradców, nie ma dobrych rad.

Autorka jest seniorką, aktywną internautką - stale, od początku istnienia magazynu, wypowiadając się w Generacji.

Człowiek ma wrodzony pęd do życia zbiorowego - Cynceron

WSPÓŁPRACA RAD SENIORÓW W POLSCE

Celem aktywności społecznej obywatelskiej jest samoorganizacja, dająca wyraz podmiotowości obywatela i godności człowieka, do brania wspólnych spraw w swoje ręce.

W tej aktywności obywatelskiej upatrujemy strukturę pośredniczącą, a nie opozycyjną. Od grudnia 2013 r. po wejściu w życie art. 5c Ustawy o Samorządzie Gminnym obserwujemy ożywienie w powoływaniu gminnych rad seniorów. Proces ten toczy się swoim tempem wyznaczonym przez aktywnych seniorów i innowacyjnych samorządowców. Łatwo nie jest, a fakultatywność zapisu ustawy wprowadza w ten proces wiele dobrowolności niekoniecznie dobrze pojętej. Tak czy tak - trudności trzeba pokonywać, bo nie ma odwrotu od przyjętego kursu. Demografia jest nieubłagana i budowanie, tworzenie podstaw do spójnej polityki senioralnej jest wyzwaniem dla rządzących, ale także społeczeństwa obywatelskiego.

Jak dalece, my seniorzy będziemy mieli wpływ na tę politykę, zależy od nas samych. Jest wśród nas wielu dojrzałych i doświadczonych działaczy, którzy intuicyjnie potrafią zadziałać w kierunku zdobywania narzędzi do oddziaływania. Gminna Rada Seniorów ma dobre kompetencje z naciskiem na funkcję inicjatyw-

na. Mając zatem to ustawowe prawo do inicjatywy i „wrodzony pęd do życia zbiorowego” - seniorzy z 6 miast Polski w sierpniu 2015 r. założyli swoje forum, swoje gremium do działania w dużej, niezależnej i samodzielnej grupie. Skorzystaliśmy oczywiście z konstytucyjnego prawa do wolności zrzeszania się (art. 58 Rozdział II Konstytucji RP). Pomysł okazał się trafiony.

Nowo wybrany Zarząd OPOWRS na kadencję 2018-2020 fot. Krystyna Grzywa

Powołane Ogólnopolskie Porozumienie o Współpracy Rad Seniorów działa już 3 lata. Okazało się ono bardzo potrzebne radom seniorów i nam, samym seniorom. Jest to także spore ułatwienie rządzącym w komunikacji bezpośredniej, dotyczącej sprawach osób starszych.

Porozumienie zwołało już dwa Ogólnopolskie Kongresy Rad Seniorów. II Kongres odbył się 7

marca br. w Krakowie. Okazało się, że takim terminem kongresu wstrzeliliśmy się w przysłowiową dziesiątkę, bowiem w styczniu br. Rząd RP przyjął projekt Programu „BUS” - dotyczący nas seniorów do 2030 r. Pani Minister Bojanowska, obecna na Kongresie, studziła nasze emocje związane z tym programem. Uważamy jednak, że dla nas seniorów jest to sytuacja wymagająca od nas,

w najbliższych miesiącach i latach, bacznej uwagi i uczestniczenia w dialogu istotnym dla tego programu. Ważnym jest przy tym stworzenie systemu dobrej komunikacji ułatwiającej obu stronom uczestnictwo w pracach.

Porozumienie Rad Seniorów ma więc co robić w najbliższej przyszłości. Do tego, korzystając z partnerstwa z WRZOS-em w ramach programu ASOS, Porozu-

mienie opracowało plan rozwoju na kolejne lata. Przygotowało też statut do ewentualnej rejestracji, jako stowarzyszenia i na kolejne dwa lata przygotowało akcję integracji rad seniorów, poprzez seminaryjne wizyty w regionach. Seminaria te, jak wykazują doświadczenia, zostawiają trwałe ślady w postaci ożywienia lokalnego i większej świadomości obywatelskiej. To dobry sposób na wymianę doświadczeń i pokonywanie odpornej mentalności niektórych samorządów, a także i lokalnych liderów.

Przy mównicy Przewodnicząca OPOWRS, autorka artykułu fot. Krystyna Grzywa

W akcie założycielskim Porozumienia w punkcie 1. zapisano: Porozumienie ma charakter ramowy, którego warunki i zasady współpracy ustalone będą we wspólnie wypracowanym i przyjętym „Ogólnopolskim Programie Współpracy między Przedstawicielami Rad Seniorów, działających w RP” dla nawiązywania i kontynuowania współpracy o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, społecznym i inicjatywnym, skierowane do szeroko pojętego środowiska senioralnego.

Realizując powyższy zapis

aktu założycielskiego opracowano i przyjęto Ramowy Plan Rozwoju na Konwencji Rad Seniorów OPOWRS w dniu 9 grudnia 2017 r w Krakowie. Obecnie trwa wyłożona praca nad realizacją wyznaczonych w tym planie celów.

Wymiana doświadczeń, wzajemna edukacja, przekazywanie dobrych praktyk to przecież sprawdzone sposoby na budowanie mądrości jednej naszej grupy społecznej, całkiem sporej, bo jest nas przecież w Polsce ponad 9 mln i będzie nas przybywało. Rad Seniorów na 2500 gmin

w Polsce jest grubo ponad 300, a ich tworzenie jest procesem ciągłym, napawającym optymizmem.

Rady borykają się z wieloma problemami. Wiele z nich nie potrafi zdefiniować swojej tożsamości w oparciu o fakultatywny zapis ustawy. Wiele rad bierze na siebie to, co należy do władz samorządowych, wyręczając tym samym ludzi zatrudnionych na etatach, odpowiedzialnych za politykę społeczną. W wielu przypadkach obserwujemy znaczący wpływ samorządu na rady, co ogranicza samodzielność w ich działaniach. Są też rady nadmier-

nie spolegliwe, które są jedynie fasadą działań senioralnych. Spotyka się także rady, które tylko z nazwy są radami seniorów, a właściwie funkcjonują, jako zespoły ds. seniorów, powoływane przez szefów samorządów z pominięciem art. 5c.

Większość rad funkcjonuje modelowo, pręźnie, fantastycznie reagując na potrzeby seniorów na poziomie lokalnym. Ich praca polega na opiniowaniu, inicjowaniu, konsultowaniu z władzami samorządowymi, a sprawy ważne, o charakterze ogólnokrajowym kierowane są do Porozumienia jako ich przedstawiciela we władzach centralnych.

W Porozumieniu skupionych jest 1/3 Rad z dużych miast i mniejszych miejscowości. Posługując się wskaźnikami GUS - Porozumienie na dzień dzisiejszy reprezentuje ok. 1,7 mln seniorów.

Ngo'sy, organizacje pozarządowe działające w Polsce dostrzegają nasz potencjał i podejmują z nami współpracę w obszarach dla nas i dla nich istotnych. Są to wymieniony już WRZOS, Krafos, Federacja Fosa z Olsztyna, Federacja Stowarzyszeń UTW, lokalne stowarzyszenia i fundacje. Z nimi to na co dzień, podejmujemy zarówno do- różne, pożyteczne inicjatywy, jak i długofalowe, ciekawie zapowiadające się plany.

Przytoczone powyżej liczby i inicjatywy, to zobowiązanie dla nas, aktywnych seniorów pełniących funkcje w Porozumieniu, ale i obowiązek dla rządzących w kraju i w samorządach, co wypowiadam z nadzieją.

Autorka jest Przewodniczącą Zarządu Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów.

DWADZIEŚCIA WYDAŃ GENERACJI

